

25. Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. / гол. редкол. Л. Л. Гумецька. Київ, 1977–1978.
26. Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. / відп. ред. Д. Г. Гринчишин, Львів, 1996–2010.
27. Словник української мови: в 11 т. / гол. редкол. І. Білодід. Київ, 1970–1980.
28. Тимченко Є. Історичний словник українського язика / Є. Тимченко. Харків ; Київ, 1930–1932. Зош. 1–2.
29. Тимченко Є. Картотека «Історичного словника українського язика» / Зберігається у Відділі української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів).
30. Тлумачний словник української мови: у 20 т. (електронна версія Українського мовно-інформаційного фонду НАН України). URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=20745&page=0> (дата звернення: 15.02.2024).
31. Універсали Івана Мазепи (1687–1709) / упоряд. І. Бутич ; відп. ред. П. Сохань. Київ ; Львів, 2002. Кн. 1. 757 с.
32. Худаш М. Л. Ландшафтні назви в пам'ятках української актової мови XIV–XV ст. *Дослідження і матеріали з української мови*. 1962. Т. 5. С. 143–158.
33. Шульгач В. П. Словник географічних термінів Західного Полісся. *Ономастика України та етногенез східних слов'ян*. 1998. С. 215–226.
34. Boryś W. Słownik etymologiczny języka polskiego. Kraków, 2005. 862 s.
35. Słownik polszczyzny XVI w. / komitet red.: S. Bąk, S. Hrabec, W. Kuraszkiewicz[etc]. Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk, 1966–1998. Т. I–XXVI (видання не завершене).

УДК 811.161.2'243:371.321.2

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.2.4>

КАТЕГОРІЯ ЛОКАТИВНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ВИВЧЕННЯ В ІНШОМОВНІЙ АВДИТОРІЇ НА ПОЧАТКОВОМУ РІВНІ

CATEGORY OF *LOCATIVITY* AND PECULIARITIES OF ITS STUDY IN A FOREIGN LANGUAGE AUDIENCE AT THE ELEMENTARY LEVEL

Трумко О.М.,

orcid.org/0000-0003-3816-6164

кандидатка філологічних наук,

наукова співробітниця

Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою
Національного університету «Львівська політехніка»

«Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною А1–С2» визначають перелік комунікативних і граматичних умінь відповідно до кожного рівня вивчення мови. Завдання, яке є перед спеціалістами з лінгводидактики, – поєднати комунікативні потреби іншомовця і граматичні категорії, які їх забезпечують. Також слід врахувати, яка додаткова інформація потрібна для вивчення того чи іншого явища та продумати шляхи її максимально простого та лаконічного представлення. Тому у статті розкрито засоби, які дозволять іншомовцям розповідати про свій дім чи свою кімнату або отримати відповідну інформацію. З'ясовано, що, окрім загальної характеристики помешкання, для вираження комунікативних інтенцій іншомовці активно використовують категорію локативності. У темі «Дім, помешкання» вона дозволяє розповісти про місцезнаходження предметів у просторі, тому на початковому рівні вивчають локативні іменники з прийменниками у формі місцевого відмінка, деякі дієслова, що передають статичні та динамічні відношення, порядкові числівники у формі місцевого відмінка, низку прислівників, певні моделі розповідних речень, що містять локатив. Запропоновано систему вправ для формування і засвоєння відповідних граматичних компетенцій. Наведено приклади текстів і комунікативних ситуацій, в яких можна використовувати вивчену лексику та граматичні норми. Правила систематизовано та подано у вигляді таблиць і схем. Звернено увагу не тільки на граматичний аспект, а й на розвиток навичок читання, говоріння, слухання і письма. Цей матеріал може допомогти вчителю правильно побудувати заняття, а також стати зразком для створення аналогічних навчально-методичних розробок для вивчення української мови в іншомовній аудиторії.

Ключові слова: українська мова як іноземна, початковий рівень володіння мовою, категорія локативності, лексика, граматики, вправи.

“Standardized requirements: levels of proficiency in Ukrainian as a foreign language A1–C2” define a list of communicative and grammatical skills for each level of language learning. The task facing specialists in linguodidactic is to combine the communicative needs of a foreign language learner with the grammatical categories that meet them. It is also necessary to consider what additional information is needed to study a particular phenomenon and to think of ways to present it

as simply and concisely as possible. Therefore, the article reveals the means that will allow foreign speakers to talk about their home or their room or to receive relevant information. It has been found that, in addition to the general characteristics of the dwelling, foreign speakers actively use the category of locativity to express their communicative intentions. In the topic "Home, dwelling" it allows telling about the location of objects in space, so at the elementary level the students learn locative nouns with prepositions in the form of the local case, some verbs that convey static and dynamic relations, ordinal numerals in the form of the local case, a number of adverbs, certain models of narrative sentences with a locative. The author suggests a system of exercises for the formation and mastering of the relevant grammatical competencies. Examples of texts and communicative situations in which the learned vocabulary and grammatical rules can be used are given. The rules are systematized and presented in the form of tables and diagrams. Attention is paid not only to the grammatical aspect, but also to the development of reading, speaking, listening and writing skills. This material can help the teacher to organize the lesson properly, as well as become a model for creating similar teaching and learning materials for Ukrainian language learning in a foreign language audience.

Key words: Ukrainian as a foreign language, elementary level of language proficiency, category of locativity, vocabulary, grammar, exercises.

Категорія локативності – це семантична категорія, що об'єднує всі різновиди просторового значення, вказуючи на місцезнаходження, дистантність розташування, напрямок руху тощо. У мові локативність передають лексичні, морфологічні, словотворчі та синтаксичні засоби, які досліджували О. Бачишина, В. Войцехівська, Г. Волинець, В. Головіна, К. Городенська, О. Карадашук, Т. Масицька, В. Ожоган, М. Степаненко тощо.

У методиці викладання української мови як іноземної низка праць присвячена дієсловам руху та прийменнико-іменниковим конструкціям на позначення локативності (Л. Береза, О. Новак, М. Руденко, О. Присяжна, О. Трумко, І. Юзвяк).

Метою цієї статті є розглянути особливості викладання категорії локативності на початковому рівні вивчення української мови як іноземної. Зокрема: 1) визначити зміст категорії «локативність» для рівня А1; 2) висвітлити основні підходи до вивчення засобів вираження локативності на різних рівнях; 3) представити зразки вправ для заняття на тему «Дім, помешкання». Кінцевою метою заняття на тему «Дім, помешкання» може бути «вивчення лексики, що обслуговує побутову сферу спілкування на тему житла, його облаштування та експлуатації; засвоєння навичок вживання прикметників, присвійних займенників і порядкових числівників, уміння узгоджувати їх з іменниками; ознайомлення з функціями та значеннями місцевого відмінка іменних частин мови однини та множини і принципами вживання цих форм; розвиток навичок читання тексту на актуальну тему» [8, с. 197]. Також розглянемо комунікативний потенціал вивчених граматичних категорій і слів.

Лексико-морфологічний аспект. Локативні іменники – це назви населених пунктів і їхніх частин, географічних областей, районів, гірських масивів, акваторій, конкретних регіонів, назви сторін світу, різноманітних спеціалізованих територій, типів ландшафтів, найменування споруд

і приміщень різного призначення, окремих проходів або проїздів між будівлями, які зачинаються/відчинаються, деяких предметів побуту тощо [12, с. 64–72].

Локативну семантику в українській мові передають непрямі відмінки іменника. Зокрема, прийменники з іменником у формі місцевого, родового, знахідного, давального чи орудного відмінків. На рівні А1 вивчають: 1) родовий відмінок з прийменниками *з / із / зі*, що вказує на походження суб'єкта (*Я з України*); 2) знахідний відмінок з прийменниками *у / в / на* для визначення напрямку руху суб'єкта (*Я йду в університет*); 3) місцевий відмінок на позначення місця (*Книжка є на столі*) [11, с. 18–19].

У лексичному мінімумі до теми «Дім, помешкання» подано такий перелік слів: 1) типи помешкання (*будинок, дім, квартира*); 2) види помешкання (*балкон, ванна, душ, кабінет, коридор, кухня, спальня, туалет*); 3) елементи будівель (*вікно, двері, ліфт, поверх, стіна, сходи*); 4) предмети в домі (*дзеркало, диван, картина, квітка, крісло, лампа, ліжко, меблі, посуд, стіл, стілець, телевізор, телефон, фотографія, холодильник, чайник, шафа*); 5) речі та предмети побуту (*блокнот, газета, гаманець, гітара, карта, ключ, книжка, ковдра, м'яч, пакет, парасоля, подушка, рушник, рюкзак, словник, смітник, сміття*) [3, с. 45–46]. Також є лексеми *місце, жити, вихід, вхід, подвір'я, вдома* тощо. Перший етап заняття – це вивчення нової лексики. Наведемо приклади вправ для засвоєння вивченої лексики.

1. Роз'єднайте слова: кімнатаспальнякабінеткухняпередпокійбалконвікно.

2. Знайдіть у кросворді слова.

д	и	в	а	н	т	ю	л	ь
ш	п	і	д	л	о	г	а	с
а	к	р	і	с	л	о	с	т
ф	п	о	л	и	ц	я	т	е
а	б	а	л	к	о	н	і	л
к	і	м	н	а	т	а	л	я

Наступний етап – формування знання граматичних норм. Адже вивчення правил скорочує шлях студента до володіння мовою, допомагає розуміти, будувати та контролювати побудову висловлювання, свідомо вибирати необхідні форми та конструкції [6, с. 25]. Тому граматичні вправи слід розглядати як правильне й автоматизоване використання граматичних явищ в усній і письмовій мові [10, с. 190]. Складаємо таблиці та схеми, використовуючи лексику відповідної тематичної групи.

		Однина		
		Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід
у / в / на +		- + -і	-а / -я → -і	-о → -і
	диван + на дивані		шафа → у шафі	вікно → у вікні
	стіл + на столі		полиця → на полиці	дзеркало → у дзеркалі
		- + -у		-о → -у
	холодильник + у холодильнику		! підлога → на підлозі	ліжко → у ліжку

Множина		
Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід
-ах		
столі – на столах	шафи – у шафах	вікна – у вікнах

Наведемо приклади вправ, які можна використовувати для закріплення граматичного матеріалу.

3. Запишіть іменники у місцевому відмінку. Складіть із ними речення.

Квартира – у _____; диван – на _____; дзеркало – у _____; килим – на _____; крісло – на _____; шафа – у _____.

4. Утворіть множину та запишіть у місцевому відмінку: кухня – *кухні, на кухнях*; холодильник – _____; квартира – _____; вікно – _____; крісло – _____; стіл – _____.

5. Запишіть слова у правильній формі.

1. Коробки лежать у шафах (шафи). 2. Речі стоять на _____ (полиці). 3. Люди сидять на _____ (крісла). 4. Книжки лежать на _____ (столі). 5. Штори висять на _____ (вікна). 6. Люди живуть у _____ (будинки). 7. Іграшки лежать у _____ (коробки).

6. Знайдіть одне речення, де неправильно вжито місцевий відмінок. Виправте помилку.

1. Алекс живе у квартирі. 2. Кіт лежить на диван. 3. Стіл стоїть на килимі. 4. Я живу у будинку.

Одним із основних засобів вираження статичності чи динаміки є дієслово. Локативні дієс-

лова поділяють на дві групи: 1) дієслова, що передають статичні відношення (*бути, перебувати, сидіти, стояти, лежати*); 2) дієслова, що передають динамічні відношення, тобто рух (*хилитися, падати, везти*) [1, с. 59]. Важливою ознакою дієслова із просторовою семантикою є здатність керувати локативними синтаксемами, які у вираженні просторових відношень доповнюють його значення [9, с. 84]. Це реалізується поєднанням дієслова з прислівником, відмінковою чи прийменниково-відмінковою формою (*піти додому, йти узбіччям, стояти біля дверей, бігати у парку*).

На початковому рівні опанування мови іноземці вивчають дієслова, які допоможуть їм висловити інформацію про 1) місце у просторі (*бути, жити, стояти, висіти, лежати, сидіти*); 2) спосіб переміщення у просторі (*йти, їхати, пливати, летіти*); 3) рух на різних ділянках шляху (*прийти, піти, ввійти, приїхати*); 4) щоденні заняття (*ходити, їздити*), зосереджуючи увагу на їхньому дієвідмінюванні у теперішньому часі, творенні форм минулого і майбутнього часу (дієслово *бути* та дієслова недоконаного виду), наказового способу. Вивчаючи тему «Дім, помешкання», іншомовці, наприклад, опановують слова *висіти, стояти, лежати*, що дозволяє розповісти про розміщення предметів у просторі. Наведемо приклад вправи для формування відповідних знань.

7. Впишіть *стояти, лежати, висіти* у речення, скориставшись табличкою. Поставте їх у правильні форми.

він, вона, воно	стоїть лежить висить	вони	стоять лежать висять
-----------------	----------------------------	------	----------------------------

1. Стіл стоїть у вітальні. / Столи _____ у вітальні. 2. Килимок _____ у ванній кімнаті. / Килимки _____ у ванній кімнаті. 3. Дзеркало _____ у коридорі. / Дзеркала _____ у коридорі. 4. Кіт _____ під кріслом. / Коти _____ під кріслом. 5. Картина _____ над столом. / Картини _____ над столом. 6. Крісло _____ за шафою. / Крісла _____ за шафою.

Числівник передає послідовність розташування об'єктів: *перший, дванадцятий, п'ятий* тощо, а на початковому рівні, який передбачає вивчення відмінювання кількісних і порядкових числівників, актуалізує відповідь на запитання: *На котрому поверсі ти живеш?* – *Я живу на першому поверсі.*

	Котрий? (називний відмінок)	На котрому? (місцевий відмінок)
	-ий	-ому
1	перший	на першому
3	! третій	на третьому
24	двадцять четвертий	на двадцять четвертому
100	сотий	на сотому
125	сто двадцять п'ятий	на сто двадцять п'ятому

8. Заповніть таблицю.

	Кількісний числівник (Скільки?)	Порядковий числівник (Котрий?)	Порядковий числівник місцевий відмінок (На котрому?)
1	один	перший	на першому
2			
3			
16			
37			
40			
90			
100			

Поширеним засобом передачі просторової семантики є прислівники: 1) ті, які, вказуючи на місце, де відбувається дія або виявляється процес чи стан, відповідають на питання *де?*: *вгорі, внизу, вдома, неподалік*; та 2) ті, які визначають напрямок дії і відповідають на питання *куди? звідки? в якому напрямку?*: *вбік, вправо, звідусіль, туди* [4, с. 306]. Відповідно до стандарту для рівня А1, це лексеми *тут, там, далеко, близько* [11, с. 13]. Лексичний мінімум визначає такий перелік прислівників для вираження просторових значень: *близько, вдома, всередині, вперед, далеко, зліва, ліворуч, назад, поруч, праворуч, прямо, справа, сюди, там, туди, тут* [3, с. 46]. Пов'язують вивчення цих слів із темою «Місто».

Синтаксично-комунікативний аспект. Від відмінкової форми іменника легко перейти до наступного мовного рівня – синтаксичного, адже, «категорія відмінка є категорією синтаксичною, тобто спрямована із синтагматичного рівня у парадигматичний, обидва рівні міцно взаємодіють, динаміка одного викликає зміну іншого» [5, с. 174]. Категорію локативності трактують як мовну інтерпретацію відображених у свідомості людини просторових відношень предметів і явищ, зокрема їхнє місцеперебування, напрямок руху, контактність та дистантність розташування [13, с. 296–297]. На рівні А1 вивчають питальні речення зі словами *де?, куди?, звідки?* та розповідні речення. Наведемо приклади моделей розповідних речень, які виражають семантику

локативності та актуальні для початкового рівня: 1) $S + Pv(pr) + L$, де представлений предикат процесу з семантикою «місцеперебування суб'єкта», суб'єктна і локативна синтаксеми (*Книжки є у шафі*); 2) $S + Pv(act) + O + L$ – це речення, які утворюють предикат дії, об'єкт і локатив (*Я поклав книжку на стіл*); 3) $S + Pv(act) + L1 + L2 + L3$, у цій моделі є предикат дії і залежні від нього агенси і локатив, який вказує на початковий пункт руху, шлях руху та кінцевий пункт руху (*Я повертаюся додому з роботи*); 4) $S + Pv(act) + Imv + L1 + L2 + L3$ – речення, в яких для розкриття семантики предиката дії потрібні агентивна, інструментальна та локативна синтаксеми (*Я їжджу на роботу автобусом*) [7, с. 85–87]. Також просторову семантику виражають складнопідрядні речення з підрядними частинами місця, що є об'єктом вивчення на наступних етапах оволодіння українською як іноземною.

Вчимося будувати речення. Найперше можна запропонувати завдання із низкою зображень, де потрібно розповісти про місцезнаходження предметів, вживаючи речення на зразок: *Книжка лежить на столі*, або дати відповіді на запитання до ілюстрацій: *Де є книжка? – Книжка є на столі.*

9. Інтерв'ю. Розпитаймо студентів про їхню кімнату. Наприклад: 1. *Де стоїть твій телевізор?* 2. *Де твої книжки?* 3. *Де твоє ліжко?* 4. *Де висить твій одяг?* 5. *Де твій годинник?* 6. *Де твоя шафа?* 7. *Де твій вазон?*

10. З поданих слів складіть речення. 1. *у / Книжки / на / полицях / стоять / вітальні. – Книжки стоять на полицях у вітальні.* 2. *кабінеті / у / столі / на / Лампа / стоїть. – _____* 3. *на / столі / піч / Мікрохвильова / стоїть / у / кухні. – _____* 4. *шафі / у / на / полицях / Речі / лежать. – _____* 5. *у / висять / кабінеті / Картини / на / стінах. – _____* 6. *сумка / коридорі / на / лежить / тумбі / у / Моя. – _____*

Розглянемо приклади вживання відповідних речень у тексті та виконаємо завдання.

11. А. Прочитайте текст.

Привіт! Я Алекс. Мені 20 років. Я студент. Це квартира моєї сім'ї. Вона є у центрі міста. Тут живу я, живуть мої батьки та моя сестра. Це дуже затишна і комфортна квартира. Вона велика і світла. У квартирі є три кімнати, кухня, ванна кімната та коридор. Ще є балкон. Це моя кімната. Тут велике ліжко. У кімнаті є стіл. На столі стоїть мій комп'ютер і лежать книжки. Ще є шафа. На підлозі лежить килим. Є малий диван. Це кімната моєї сестри Джулії. У кімнаті є ліжко, м'яке крісло. Є великий стіл і шафа. На стіні висить

полиця. На полиці є книжки Джулії. У коробці лежать іграшки. У Джулії гарна кімната.

Б. Так чи ні?

1. Алекс живе з батьками та сестрою. – Так.
2. Квартира затишна і комфортна. 3. У квартирі одна кімната. 4. У кімнаті Алекса немає ліжка.
5. На столі в Алекса є комп'ютер і книжки. 6. У кімнаті Джулії є стіл. 7. У Джулії гарна кімната.

В. Розкажіть, чим відрізняються обидві кімнати.

Г. Складіть розповідь про свій будинок / квартиру / кімнату.

Граматиці у процесі вивчення мови належить службова роль, тобто вона «не є метою навчання, а її засіб, вона підпорядкована комунікативній діяльності – розвиткові усного й писемного мовлення» [2, с. 194]. Першочерговим є комунікативна мета, з якою вивчають певне граматичне явище. Наприклад, знання особливостей творення місцевого відмінка дозволить у межах теми «Дім, помешкання» реалізувати такі комунікативні ролі у міжособистісній комунікації, як: колеги, друзі, члени сім'ї, клієнти [11, с. 12]. Розглянемо приклади комунікативних ситуацій і типи вправ, які використовують для їх закріплення.

12. А. Послухайте або прочитайте діалог.

Чоловік: – Анно, де мої ключі?

Дружина: – Лео, вони лежать на столі.

Чоловік: – Де моя парасоля?

Дружина: – Вона лежить на тумбі.

Чоловік: – Де мій портфель і документи?

Дружина: – Портфель стоїть на кріслі. Там лежать також і документи.

Чоловік: – А де мої окуляри?

Дружина: – Вони лежать на полиці. У коробці.

Б. Пригадайте, у якій послідовності Лео шукав свої речі. Запишіть її.

В. Дайте відповіді на запитання: 1. Де ключі Лео? 2. Де парасоля Лео? 3. Де є портфель? 4. Де є документи? 5. Де окуляри?

Г. Допоможіть вашому колезі знайти речі (для виконання цього завдання підготуйте фотографію кімнати з різними предметами).

13. А. Послухайте або прочитайте полілог.

Клієнт 1: – Добрий день! Розкажіть, будь ласка, на котрому поверсі ця квартира?

Рієлтор: – Добрий день! На третьому.

Клієнт 1: – А скільки кімнат у квартирі?

Рієлтор: – У квартирі – одна кімната. Є кухня, ванна кімната та коридор.

Клієнт 1: – Чудово! Де кухня?

Рієлтор: – Ось! На кухні є газова плита, посудомийна машина, мікрохвильова піч і електричний чайник. На стінах висять картини.

Клієнт 1: – У квартирі є письмовий стіл?

Рієлтор: – Так. Він стоїть у кімнаті.

Клієнт 2: – Де стоїть холодильник?

Рієлтор: – Холодильник стоїть на кухні. Зараз він у ремонті. Він не працює.

Клієнт 1: – Де ванна кімната?

Рієлтор: – Тут. Є ванна, душ, унітаз та умивальник. Висить одне велике дзеркало. Лежить килимок. У ванній кімнаті стоїть пральна машина.

Б. З'єднайте запитання і відповідь.

1. Скільки кімнат у квартирі?	А. Так. Він стоїть у кімнаті.
2. Де кухня?	Б. Тут. Є ванна, душ, унітаз та умивальник. Висить одне велике дзеркало. Лежить килимок. У ванній кімнаті стоїть пральна машина.
3. У квартирі є письмовий стіл?	В. У квартирі – одна кімната. Є кухня, ванна кімната та коридор.
4. Де стоїть холодильник?	Г. Ось! На кухні є газова плита, посудомийна машина, мікрохвильова піч і електричний чайник. На стінах висять картини.
5. Де ванна кімната?	Г. Холодильник стоїть на кухні. Зараз він у ремонті. Він не працює.

В. Так чи ні? 1. У квартирі одна кімната, кухня, ванна кімната та коридор. – Так. 2. У кухні немає газової плити, посудомийної машини та мікрохвильової печі. 3. У коридорі висять картини. 4. У квартирі є письмовий стіл. 5. Холодильник не працює. 6. У ванній кімнаті висить дзеркало. 7. На кухні стоїть пральна машина.

Г. Розподіліть ролі клієнта і рієлтора. Складіть діалог між ними.

14. Складіть текст оголошення (3–5 речень) за зразком: Привіт! Мене звати Наталя. Я студентка. Я живу у затишній квартирі. Мені потрібна сусідка. У моїй квартирі є дві кімнати. Велика кухня. Є коридор і ванна кімната. У кімнаті стоять ліжка, стіл і крісло. Є велика шафа та полиці. Мій телефон: ____.

Висновки. Категорія локативності в українській мові представлена на лексичному та граматичному рівнях, опанування яких дозволить реалізовувати низку комунікативних ролей і намірів. На початковому рівні, вивчаючи тему «Дім, помешкання», завдяки знанню засобів вираження локативності (місцевий відмінок іменника та порядкового числівника, дієвідмінювання деяких дієслів, деякі прислівники), іншомовці зможуть розповісти про місцезнаходження предметів у просторі. Вивченню цих граматичних категорій сприяє система вправ, приклади текстів, які забезпечують розвиток навичок читання, говоріння, слухання

і письма. Запропонований матеріал може допомогти вчителю правильно побудувати заняття, а також стати зразком для створення аналогічних

навчально-методичних розробок для наступних рівнів вивчення української мови в іншомовній аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бачишина О. Дієслово як виразник просторової семантики. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2016. Вип. 63. С. 58–67. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/3653>.
2. Береза Л. О. Навчання прийоменниково-відмінкової системи української мови в іншомовній аудиторії. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 1. С. 193–198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_1_27.
3. Бородін К., Туркевич О. «1000 і 1 слово»: лексичний мінімум з української мови (А1). 2023. 58 с.
4. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови. Київ: Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
5. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Морфологія: монографія. Донецьк: ДонДУ, 1996. 437 с.
6. Зозуля І. Є. Особливості методики викладання граматики української мови як іноземної. *Актуальні проблеми викладання української мови як іноземної: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, Біла Церква, 19 квітня 2019 р. Біла Церква: Білоцерківський НАУ, 2019. С. 24–27.
7. Масицька Т. Є. Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей: монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2016. 416 с. URL: <https://core.ac.uk/reader/334784646>.
8. Новіцька О. Вивчення теми «Дім. Квартира. Кімната» на заняттях з української мови як іноземної: методична розробка для викладача. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 42. Т. 2. С. 196–201. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/42_2021/part_2/35.pdf.
9. Ожоган В. Локативні й темпоральні синтаксеми займенникового типу в структурі речення. *Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки*. 2008. Вип. 80. С. 84–94.
10. Скварча О. М. Граматичні вправи як засіб організації діяльності студентів при вивченні української мови як іноземної на підготовчому факультеті. *Матеріали наук.-теор. конф. викладачів, аспірантів, співробітників та студентів гуманітарного факультету*. Суми, 19–24 квіт. 2010 р. Суми: СумДУ, 2010. Ч. I. С. 190–191.
11. Стандартизовані вимоги. Рівні володіння українською мовою як іноземною А1–С2. Зразки сертифікаційних завдань / укл. Г. Бойко, Д. Мазурик, О. Антонів, О. Синчак. Київ: Інкос, 2020. 186 с.
12. Степаненко М. І. Правобічний поширювач у функції маркера локативної семантики на реченнєвому тлі. *Лінгвістичні дослідження*. Харків, 2021. Вип. 54. Ч. I. С. 60–75. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1232837>.
13. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2000. 752 с.